

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. szeptember 22.
(OR. en)

13168/23

SOC 619
EMPL 441
EDUC 359
ECOFIN 897
DIGIT 187

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A 2023. évi európai szemeszter: Az új technológiák hatása a munkára: az igazságos digitális átálláshoz vezető út – Irányadó vita

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti tárgyra vonatkozó, az EPSCO Tanács 2023. október 9-i ülésén folytatandó irányadó vita előkészítése céljából készült elnökségi vitaindító feljegyzést.

EPSCO Tanács (Foglalkoztatás és Szociálpolitika)**A 2023. évi európai szemeszter:****Az új technológiák hatása a munkára: az igazságos digitális átálláshoz vezető út**

Az Európai Unió és tagállamai régóta szembesülnek azzal, hogy kezelniük kell a világ valamennyi gazdaságát és társadalmát érintő, a zöld átállással, a digitalizációval, a demográfiai változásokkal és a területük egy részének elnéptelenedésével kapcsolatos jövőbeli jelentős kihívásokat.

Különös tekintettel a digitalizációra, az Európai Tanács „a 2019–2024-es időszakra szóló új stratégiai menetrendben”¹ kijelentette, hogy a digitális átalakulás a következő néhány évben még jobban fel fog gyorsulni, ami messze ható következményekkel jár majd, továbbá hogy szakpolitikáinknak társadalmi értékeinket kell tükröznie, elő kell segítenie az inkluzivitást és összeegyeztethetőnek kell lennie életformánkkal.

Ezt szem előtt tartva a Bizottság 2020-ban az „Európa digitális jövőjének megtervezése” című közleményében² bejelentette, hogy három fő célkitűzésre kíván összpontosítani annak biztosítása érdekében, hogy a digitális megoldások Európa segítségére legyenek a saját elképzelései szerint zajló digitális átalakulásban, amely tiszteletben tartja az európai értékeket. E célkitűzések a következők: technológia az emberek szolgálatában; méltányos és versenyképes gazdaság; valamint európai szemléletű digitális átalakulás, amely előmozdítja demokratikus értékeink érvényesülését, tiszteletben tartja alapvető jogainkat és hozzájárul a fenntartható, klímasemleges és erőforrás-hatékony gazdasághoz.

A digitális átállás és annak a foglalkoztatásra, a vállalatok és a munkavállalók számára szükséges készségekre, valamint a munkakörülményekre és a munkaügyi kapcsolatokra gyakorolt hatása hatalmas kihívást jelent a foglalkoztatáspolitikára, a munkaügyi és a szociális védelmi politikák, valamint a szociális párbeszéd számára.

A digitalizáció mélyreható átalakulást eredményez az áruk előállításának és a szolgáltatások nyújtásának módjában. Bár irreális azt gondolni, hogy az új technológiák teljes mértékben helyettesíthetik az embereket, a folyamatok fokozódó automatizálása új foglalkozások megjelenéséhez, egyes munkakörök teljes átalakulásához, valamint számos elavult vagy szükségtelenné vált foglalkozás eltűnéséhez vezet.

¹ Az Európai Tanács következtetései, 2019. június 20.

² Közlemény: „Európa digitális jövőjének megtervezése”, 2020.2.19., COM (2020) 67 final.

A technológiai forradalom új foglalkoztatási lehetőségeket teremthet, és megszüntetheti a munkaerőpiaci részvétel terén meglévő különbségeket. Például pusztán a mesterséges intelligencia (MI) és a robotika területén várhatóan csaknem 60 millió munkahely létesül világszerte a következő öt évben³. Amennyiben a digitális szakadékot hatékonyan kezelő szakpolitikai intézkedések bevezetésére kerül sor, a digitalizáció ugyanúgy előnyös lehet a vidéki és elszigetelt területek számára is, amelyek különösen ki vannak téve az előregedő társadalmak és az elnéptelenedés hatásainak.

Emellett a digitalizáció jelentős következményekkel jár a szociális jogok európai pillérének 1. alapelvében meghatározott minőségi és befogadó oktatáshoz, képzéshez és egész életen át tartó tanuláshoz való jog tekintetében. A digitális átállás miatt minden eddiginél nagyobb szükség van arra, hogy a digitális készségeket el lehessen sajátítani és naprakésszé lehessen tenni, hogy minden polgár teljes mértékben részt vehessen a társadalomban, valamint hogy a vállalkozások és a munkavállalók sikeresen kezelhessék a munkaerőpiacon végbemenő változásokat.

A készségek európai évét kihirdető határozat⁴ emlékeztet arra, hogy az EU-ban a munkakörök több mint 90%-a igényel alapvető digitális készségeket, miközben az uniós polgárok mintegy 42%-a, köztük a munkavállalók 37%-a nem rendelkezik alapvető digitális készségekkel.

Az említett határozatban megállapított célkitűzések elérése érdekében hozott uniós, nemzeti, regionális vagy helyi szintű intézkedéseknek hozzá kell járulniuk a szociális jogok európai pillérének megvalósítására irányuló cselekvési tervben meghatározott, 2030-ra elérendő uniós célok megvalósításához. Ez magában foglalja különösen azt, hogy minden évben az összes felnőtt legalább 60%-ának részt kell vennie képzésben, és hogy a 16–74 évesek legalább 80%-ának alapvető digitális készségekkel kell rendelkeznie, ami előfeltétele a digitális transzformáción átment Európában a munkaerőpiaci és társadalmi befogadásnak és részvételnek.

Emellett egyre relevánsabbá válik a mesterséges intelligencia használatának a munkakörülményekre és a munkavállalói jogokra gyakorolt hatása. Bár az MI-rendszerek használata számos előnnyel járhat a munkavállalók és a vállalkozások számára, kihívásokkal is jár, például amikor a vállalatok irányítási és szervezési feladataikat algoritmusokra ruházzák át, növelve ezzel azok ellenőrzési képességét.

³ Közlemény: „A méltányos átállást szolgáló erős szociális Európa”, ST 5353/20.

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/936 határozata (2023. május 10.) a készségek európai évéről (HL L 125., 2023.5.11., 1. o.).

A munkaügyi kapcsolatok és a munkakörülmények központi vonatkozásait – például a munkaerő-felvételt és -kiválasztást, a feladatok elosztását és a munkaköri teljesítmény értékelését, a szakmai előmenetelt és a szerződések felbontását – egyre nagyobb mértékben bízzák automatizált döntéshozatali rendszerekre.

Ezen automatizált rendszerek használata előnyös lehet a munkavállalók számára, például termelékenységük növekedése, az inkluzivitás előmozdítása vagy a munkahelyi biztonság fokozódása révén. Ugyanakkor jelentős új kockázatokat eredményezhet, mint például az algoritmikus torzítás, amely alááshatja a munkahelyi alapvető elveket és jogokat. Az egyenlőségközpontú Unió⁵ célkitűzéseivel szemben állandósíthatják a fogyatékonyságon, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, nemem, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetést.

A foglalkoztatáspolitikának és a munkaügyi politikáknak elegendő garanciát kell nyújtaniuk ahhoz, hogy megfelelő, méltányos és hatékony választ adjanak ezekre a realitásokra, biztosítva, hogy a technológiai fejlődés megfelelő munkakörülményekkel, munkaügyi és szociális védelemmel párosuljon. Ezt szem előtt tartva a mesterséges intelligenciát és az algoritmusok használatát emberi ellenőrzésnek kell alávetni, és a munkavállalók szolgálatában álló digitalizációt kell támogatni, tiszteletben tartva egyéni és kollektív jogait.

Egyes országok például jogszabályokat fogadtak el a vállalatok algoritmikus átláthatóságra vonatkozó kötelezettségéről, valamint arról, hogy tájékoztatni kell a munkavállalók képviselőit az algoritmusok munkaszervezésben történő felhasználásáról.

A technológiák munkahelyi használata során biztosítani kell a társadalmi igazságosságot, a befogadást, az egyenlőséget, a munkavállalói jogokat, valamint az egészséget és a biztonságot. Éppúgy, ahogy a zöld átállás esetében megköveteljük, hogy méltányos legyen, a méltányos digitális átállásnak is közpolitikánk egyik célkitűzésének kell lennie, összhangban a szociális jogok európai pillérével és a digitális jogokról és elvekről szóló európai nyilatkozattal⁶. Ez azt jelenti, hogy lehetőségeket kell biztosítani a gazdasági tevékenység fejlesztésére, valamint a foglalkoztatás minőségének és a munkakörülményeknek a javítására, és el kell kerülni a munkavállalói jogokra gyakorolt negatív gazdasági és társadalmi hatásokat.

⁵ A hátrányos megkülönböztetés elleni uniós jogszabályok és kezdeményezések áttekintését lásd itt: [Az egyenlőségközpontú Unió \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-communications/122022/Pages/Press-communication-122022-01-01.aspx).

⁶ [Európai nyilatkozat a digitális jogokról és elvekről | Európa digitális jövőjének megtervezése \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-communications/122022/Pages/Press-communication-122022-01-01.aspx).

Az európai szemeszter során rendszeresen kiemelésre került a digitális átállást támogató reformok és beruházások szükségessége. A 2023. évi éves fenntartható növekedési jelentés megállapította, hogy az ilyen intézkedések elengedhetetlenek az EU gazdasági bázisának megerősítéséhez, a vállalkozásalapításnak és a vállalkozói készségeknek a digitális készséghiány kezelése révén történő előmozdításához, amivel különös kihívásként kell foglalkozni a méltányosság és a versenyképesség megerősítése érdekében.

A méltányos digitális átállás megvalósításához a szociális partnereknek kulcsfontosságú szerepet kell játszaniuk. A háromoldalú és a kétoldalú szociális párbeszéd és a minden szinten megvalósuló kollektív alkuk rendkívül fontos eszközei a munkáltatók és a munkavállalók igényeihez teljes mértékben igazodó szakpolitikák elemzésének, meghatározásának és végrehajtásának.

Ezért felkérjük a minisztereket, hogy folytassanak véleménycserét a következő kérdésekkel kapcsolatban:

- Milyen új kezdeményezéseket lehetne uniós szinten indítani az új technológiák foglalkoztatásra, készségekre, munkavállalói jogokra, munkakörülményekre, munkaügyi kapcsolatokra és szociális jogokra gyakorolt hatásának nyomon követése és kezelése céljából?
- Hogyan tehetjük méltányossá a digitális átállást? Hogyan segítheti az európai szemeszter a tagállamokat a megfelelő intézkedések meghozatalában? Mi a háromoldalú és a kétoldalú szociális párbeszéd szerepe?